XIII. IFJÚSÁGI KAPCSOLATOKRÓL 1992

„A KAGYLÓALAKÚ KÁRPÁTMEDENCÉBEN A TÖRTÉNETI MAGYARORSZÁG HATÁRAIT ALKOTÓ ERDŐS HEGYKOSZORÚ ÉS AZ ABBÓL EREDŐ VIZEK RENDSZERE NAGYSZERŰ ÉS OLYAN TÖKÉLETES EGYSÉG, AMILYENT A MINDENHATÓ CSAK EGY NEMZET BOLDOGULÁSÁRA TEREMTHETETT!”

Alföldi kérdések. cím1 tanulmány 1939. évi kiadványából.
országos Erdei Alap támogatásával.

Kossuth Téri Általános Iskola
és Diákotthon
Mezőtúr, Kossuth tér 6.

SZÁNDÉKNYILATKOZAT
alapja: az országos erdei iskolák a KAÁN KÁROLY nevét viselik
országos versenyt: a Környezetismereti versenyt.

Magyar Kémikusok Egyesülete

Budapest

SZÁNDÉKNYILATKOZAT

A mezőtúri Kossuth Téri Általános Iskola és Diákotthon Szentgyörgyi Albert tehetségtelemmerő vetélkedőt hirdet, az alternatív tanterven résztvevő tanulók, valamint a 8 osztályos gimnazisták tanulói részére. (diákok, hatodik illetve első, második osztályosok számára (11-12 éves korosztály)
Az országos vetélkedő ütemezése:
1992. szeptember Meghirdetés
1993. január 1. fordító - iskolánként
1993. március Tanulói fordulók
1993. május Döntő - Mezőtúr
Az intézményünk helyt ad a döntő vetélkedő lebonyolítására.
Vállalja a vetélkedő szervezési munkát.
A küllségnek azonban nem tudjuk teljes egészében vállalni.

Mezőtúr, 1992. március 27.

Tisztelettel:
Karpáthy Márton
igazgató

I. A verseny története

Az 1989. évi politikai rendszerváltás az oktatáspolitikában is jelentős változást hozott. Permanens reform kezdődött, amelynek részeként a szocializmus időszakában állandósult 8+4 osztályos közoktatási struktúra fellazult és igen gyorsan különböző kísérleti iskolák alakultak, illetve sok iskola indított ilyen-olyan kísérleti osztályt. Ismét szervezetek nyolc- és hatosztályos gimnáziumokat és speciális tantervű általános és középiskolai osztályok is indultak. Ezekben az iskolákban zömmel az új lehetőségeket felismerő, innovatív, a hétkonyságot alapkövetelményként elfogadó, eredményorientált pedagógusok dolgoztak, akik a mindennapi iskolai munka mellett keresték a tehetséges tanulók fejlődését segítő, személyiségüket komplexen formáló cselekvési tereket, megoldásokat. Egy ilyen megoldásnak mutatkozott a versenyek rendszerének kialakítása. A szaktárgyi versenyeknek – különösen a középiskolákban – már komoly múltja volt. A megyei biológia versenyként indult Kitaibel Pál Verseny ekkorra már másfél évtizedes múlttal országossá vált és környezetvédelmi tartalommal bővült. A tehetséggondozás e formájának sikere, a résztvevő iskolák, pedagógusok és diákok körében tapasztalható elfogadottsága és megerősödése is motiválta a környezeti nevelésben és tudatformálásban elenjáró szakembereket abban, hogy a környezeti versenyeket a közoktatás alsóbb évfolyamaira is kiterjesszék. Nem központi akaratból, nem felülről vezérelve, hanem az igények érzékelésének szintjén, helyi kezdeményezéssel. Így született meg előbb a 13-14 évesek korosztálya részére (az általános iskola 7-8. osztályos korcsoport) a Herman Ottó Országos Biológiai Verseny (1991), majd kettő évvel később a 11-12 évesek (5-6. osztály) részére a Kaán Károly Országos Természet- és Környezetismereti Verseny.

A verseny célja, helye a környezeti tudatformálásban

A tanulmányi versenyek rendkívül fontosak a tanulóifjúság nevelésében. Teremt biztosítanak az egészséges versenyszellem kialakításához, a megméretve tanuláshoz, a tehetségbéli különbségek más-más munkaformákkal történő kigyenlíthetőségének megismeréséhez és tudatosításához, az eredményességhez vezető utak módok sokféleségének elfogadásához.

A Kaán Károly verseny célját az induláskor így fogalmazták meg: *„A különböző iskolatípusokban tanuló 11-12 éves gyermekeknek lehetőséget biztosítani környezetük önálló megfigyelésére, a kutató módszerek önálló alkalmazására, tudásuk összevetésére, egy-egy vizsgálódási feladat önálló elvégzésére, kiselőadásokban mondanivalójuk kulturált kifejtésére.”*

E célok helyességét egy évtized tapasztalatai igazolják. Sőt, az e célok megfogalmazásában csak látensen megbúvó, de önálló célkitűzésként is helytálló olyan pedagógiai és társadalmi kívánalmak is megvalósulnak, mint például:

- a verseny lehetőséget ad a korán megmutatkozó tehetségek észrevételére és segítésére;
- a verseny a nevadó Kaán Károly életének és tudományos munkásságának megismertetésével, emlékének ápolásával példaképet kíván állítani a tanulóifjúság elé;
- a verseny valóságos terepet biztosítva hozzájárul ahhoz, hogy az ország más-más tájékáról jövő tanulók és tanárok egymástól is tanulhassanak, tapasztalhassák és összehasonlíthassák az eredményes felkészülés módjait;
- a verseny erősíti és tudatosítja a tisztességes, egészséges versenyszellemet, a fair play érvényesítésének szükségességét és érvényesülésének lehetőségét;
- a verseny a megvalósítása során alkalmazott, változatos környezeti nevelési módszerek bemutatásával példát kíván mutatni a résztvevő pedagógusoknak, ily módon pedagógiai továbbképzésnek tekinthető;
- a verseny hazánk nemzeti parkjainak és más természeti és kulturális értékeinek megismertetésével erősíti gyermekeink önbizalmát, büszkeségét, tudatosítja bennük, hogy az Európai Unióba hazánk mily gazdagságot, felbecsülhetetlen kincset visz.

A verseny alapvető célja a környezeti tudatformálás. A *környezeti kultúra* közvetítése, ami nem más, mint a természetben és a mesterséges környezetben lévő értékek megőrzését jelentő művelteség, amely elsősorban az ember összerőinkorlátozásán, a károsodott értékek helyreállításán, a környezet jó állapotának, értékeinek megőrzése érdekében végzett tevékenységen alapul. Ehhez azonban be kell szerezni, vagy ki kell szerezni azt, mert *„csak az védhető meg, amit szeretünk és csak azt szeretheetjük, amit ismerünk”.*

1992. május 22-én Nagykanizsa bensőséges ünnepség színhelye volt. Ezen a napon emlékezünk Kaán Károly születésének 125. évfordulójára. Kaán Károly Nagykanizsa városa szülötte, itt végezte alap- és középfokú tanulmányait a város iskolában. Az erdőmérnöki diplomát Selmecbányán szerezte és ettől kezdve folyamatosan évek felfelé pályája a Földművelésügyi Minisztérium állami tisztviselője. A rendezvény előzményeként 1991. évvégén a családdal, a leszármazottakkal megtörtént a kapcsolatfelvétel. A családi kérése volt, hogy a megemlékezés szoros legyen. Elhatároztam a város, a diákság és a szakma képviselőinek meghívása. Szamai szempontból csak a Nyugat-Dunántúlon tevékenykedő, gazdálkodó és oktatási tevékenységet folytató kollégákat hívtunk meg.

A rendezvény megszervezését és anyagi részét az OEE helyi csoportja és a ZEFAG vállalta magára. Alakult egy rendezvény lebonyolító csoport, akik a feladatokat megosztva készítették elő az ünnepséget. A műsort a Batthyány Lajos Gimnázium tanulói adták. A rendezvényt segítően támogatta a Városi Önkormányzat és Polgármesteri Hivatal.

A rendezvény előkészületeinek pontos ütemezése révén május 22-én minden elkészült. A résztvevők invitálására 200 db meghívót postáztunk. A meghívók eljuttatnak a csalánd áthon és küllőtolon élő tagjaihoz és leszármazottaihoz, a város és a szakma iskoláinak vezetőihez, az önkormányzat vezetőihez, a nyugat-dunántúli régióban dolgozó erdész szakemberekhez, a ZEFAG nyugdíjas és aktív erdész és erdőmérnök kollégáihoz, volt dolgozóihoz. Május 22-én 10.00 órától gyülekezték a meghívott résztvevők a ZEFAG Műrcsarnok 6. sz. alatt lévő központjának udvari tanácskozó termében.

Az egybegyűlteket dr. Kereskai István polgármester köszöntötte. Ezután Tihanyi Gyula, az OEE nagykanizsai csoportjának titkára olvasta fel Kaán Károly leányának, Szabó Kornélnénak meleg hangú köszönő leveét az ünnepség megszervezőjének, a megemlékezésért, ahogy azt a Batthyány Lajos Gimnázium Sugár utca felőli bejáratához, ahol az emléktábla-avató ünnepség zajlott. A Himnusz az ünnepséget egy Vörösmarty-szonett szólalt meg. Ezután Szamai szempontból csak a Nyugat-Dunántúlon tevékenykedő, gazdálkodó és oktatási tevékenységet folytató kollégákat hívtunk meg.

Az ünnepi beszédben méltatta Kaán Károly kimagasló munkásságának főbb állomásait. Kiemelte az I. világháború utáni Magyarország erdőgazdálkodását ezt sokkoló kilemető programját. Egy erdőkben szegény Magyarországot kellett létrehozni az erdők gyarapításának útján. Ez a folyamat napjainkban is tart és folytatódik a jövőben is. Példaértékű, hogy a nagy változások idején képes volt programot adni, amit annak nagy változások idején különösen aktuális.

Korszakalkotó volt gondolata a természeti értékek védelmére. Álltala ezen a területen végzett munkák mai természetvédelminknek is alapjait képezik. Életművét nehéz röviden összefoglalni, mivel szerteágazó és gazdag volt. A Kaán-jelenség ezért lehetetlen. A Tanács konzultáció, javaslatot tevő szervekhez, a földművelésügyi miniszter mellé rendelt testületekhez dolgozott. Kaán Károly elnökségére idején, 1939-ben kezdődött el a természetvédelmi testletek tevékenyen vedelme. Még megérte, hogy a debreceni Nagyerdőben a természetben is kipróbálják az elő védett területet.

Halála után a tanács 1940 októberi ülésén Kaán Károlyt úgy méltatták: „Erdészeti körökben az a gerince, nemes törekvésű, jószívű, lankadatlan munkásságú férfia, aki egész életében a magyar természetben szerelmet, szépséget, erőt, egészséget fáradhatatlanul dolgozott, aki nem szűnt meg élete utolsó pillanatáig annak előbbrevitelért harcolni, tervezni, felkeresni, munkásságának némi jutalmul legalább a magyar természetvédelem intézményes biztosítását érte meg, és akinek legalább az az örömt és elégtétel jutott osztályrészül, hogy a magyar természetvédelem gyakorlati megvalósítását megindíthatta.”

Oroszi Sándor

Emléktábla-avatás Nagykanizsán

Dauner Márton főosztályvezető emléktábla-avató beszédét mondja.

15 órától 10 csapat részvételével természetvédelmi vetélkedő kezdődött szintén a Gimnázium kosztyárban. A család tagjainak egy része ezen a vetélkedőn is részt vett. Elhatároztuk előtte közszemlére teszünk ki programokat és a rendezőket. Nagyon jó lesz ez nekik, hogy elkészítéseiknek megfelelően sikerült megemlékezni Kaán Károlyról, hiváskódásmentesen, mégis tartalmasan. Az iskola discuséglabláján elhelyezték koszorújukat, amelyen természetesen Kaán Károly neve is be van vésve.

A vetélkedőn nagyon szórvonalas kérdéseket kellett a diákoknak válaszolni. A család tagjai is tetek fel kérdéseket, amire pluszpontot lehetett kapni. A vetélkedőn a 3—3 erős helyezett csapat került díjazásra. A gimnazisták 6 csapatot indítottak, az általános iskolai korosztályból pedig 4 csapat vett részt a vetélkedőn. A 3—3 első helyezett csapat könyvjutalmat kapott, amit a ZEFAG adományozott.

A verseny minden résztvevőjét jutalmul a ZEFAG 1992. június 3-án kiránduláson látta vendégül az Erdőgazdaság testletén. A kirándulason 39 fő vett részt. Megtekintették a vétyemi disbükköt, a budafai arboretumot, a kisújmalai tavat és a Lenyesi Fumérőzemet. A remekszerű látványosságokkal teli program után fáradtan, de kellemes élményekkel térek haza a diákok.

Úgy érezzük, hogy a megemlékezéssel kapcsolatos elgondolásainkat maradéktalanul sikerült megvalósítani, melyet emléket állítva ezzel is Kaán Károlynak, a nagy magyar erdészpolitikusnak.

Tihanyi Gyula

Az OEE Választmánya a magyar erdőgazdaság fejlesztése és az Egyesület érdekében kifejtett kimagasló munkásságáért a KAÁN KÁROLY EMLÉKÉRMET ADOMÁNYOZZA

DR. BALÁZS ISTVÁN (1938) erdőmérnökre, az FM Erdészeti Hivatal főtanácsosának.

1967-ben diplomát a Pécs magyar egyetemen, valóságos és szemszerűdésre utóbbiak hatóag szerzett. Megszakította a Pécs magyar Tar helyi csoportot, amely a magyar erdőkre szakemberhez fogja egyfor és antra is reflektál. Szerzőnk szerint, hisszen a MgTu-ról és AG-ról diplomát szakemberek vagyunk, kötelezettsége van a szakma iránt kötelezettséget. Bemutatta, magszervezik ott szakszolnal pénzgű egyszerűen elmé étek. Sokat segítet a régi szervezetekben is szakszolnal.

Munkássága ma szórvonat jótékony hatása, mivel a témaa és magszervezőgazdálkodás szakmai problémái egyszerűen fontosak, mint volnak a múltban. Pécs magyarban sok, a sem jó fő fokozott szakember van fáradtságban könyv jelent meg.

Erdészeti Lapok. CXXX. évf. 7-8. sz. (1995 jul.-aug.)

KISHÁZI ZOLTÁN (1936) dr. agrárminisztrunk, erdőmérnök, az Erdészeti Rt. Kelebbükki Erdészet igazgatójának.

1954-ben végzett az Erdészeti Tudományos Dolgozatban Kerülésemmel erdőszakmai, majd erdőmérnöki diplomát szerzett. Alföldujhely tudományos erdőt vonganárokat folytat a bükki és lombjavas termőterületen felújításával, nevelőerdei kapcsolatban. Az erdőfelvétele területe végre hosszú idő óta érdekes eszmék az indulásnak, eszközök kölcsönkérése, bevezetésével. Egyesületünknek 1954 óta tagja, szakmai érdeklődése folyóit az Erdőmérnöki Szakosztályban szerepelt.

Elismerő oklevelet kaptak

ANDRÉ ZOLTÁN Sopron HCS

CSEH JÁNOS Pécs HCS

KARDOS FERENCNÉ Sopron HCS

VALHY SÁNDOR Debreceni HCS

LAKATOS ISTVÁN Rába HCS

NAGY IMRE Sárospatak HCS

SIPAI SÁNDOR Szolnok-Szarvas-Berg megyei HCS

PINTER OTTÓ Erdőfenntartó Szakosztály

TAKÁCS FERENC Erdőrendelő Szakosztály

VÁRFALI JÓZSEF Miskolci HCS

DR. WALTER FERENC Műszaki Szakosztály

1965-ben végzett az ELFE-n. 1965 óta az OEE tagja. 1966 január 1. óta az ERF-számítóközponta munkatársa – mint az oktatási és – mint a megszázadik évfordulóra az egyik legnagyobb és legaktívabb szakosztály szervezője. Az egynem munkatársa – 1965 november 15-ére nyílt meg – fő erőfeszítésére alakult munkaerőt. Forgatókönyve írásait a kronológiai minden munkát munkatársával együtt végzőnk. A kiállítás megszerzése más, szférákat kellőtárok szervezőhelyei, szakembertársaink a múzeum hetszázalékai hűtés és munkája be az erőfeszítésére. Az Erdőszemlélő Szakosztály tagja.

DR. RÁCZNÉ, DR. SCHNEIDER ILDIKÓ (1941) erdőmérnökünk, az Erdészeti és Faipari Egyetem múzeumigazgatójának.

ALFÖLDFÁSÍTÁSI KONFERENCIA

Kaán Károly születésének 125. évfordulója alkalmából

A 125 év ünnepélyére egymagában még nem akar más. Az ilyent nálunk annak ideje – nem kis ellenszére és szomorú-jelzőjére – az egyetem vezette be Kaán Károly-ezermel idézve, magunkra tenni és megvalósítani azonban szakmánk mai helyzetben és helyzetben kizárólagosan nem lehetünk egyedül. Nagyszerű szépszámú szervezet az akadémiával az alföldfásítási kezdeményezés.

A Magyar Tudományos Akadémia, az Erdészeti Tudományos Intézet, az Erdészeti és Faipari Egyetem egyesületeink és nem utolsó sorban Püspökladány vár mis önkormányzata az alkalmat Püspökladányban a jubiláns alapítóta szakszerűen elismerjük és kiemelkedő tudományos konferenciát, helyszínt biztosítsa el emlékezzé, vette számba Kaán Károly eszméinek múra is kiható mentorváltozat, és adott fluoltitkat az azokban foglalt megvalósítására.

A háttapos konferencia a város múvelődési házport vártban minden igényt kielégítő szimpatemiatan és szervezőmunkával szolgálta. Ennek a szervezőmunkának gárnerdes — *dr. Farkas Dezső* — jubiláns a szép számban megjelenteket, magyarkodó-illetőleg és a fásítás iránt igaz elkötelezettségű tanulóvadó szavakkal nyitotta meg az ülést, adta át a szót az előadóknak.

Előbbre *dr. Tóth Albert* a korzet országszűkös kéjszívelje jó rodalmi tájékozottságával és helyismeretével szögette a tervezett lábgyűjtőkadottat a helyszínt ábrázolt füreleme és kitartásra buzdítva. Ezt követően a tűzbmvédelmi miniszter képviselőjeként megjelent *Lovász Csaba* h. tűzmérnok ábrogan ismertette a tárca tevékenységét és elgondolásait, majd *Kerecsényi K. Gábor* kémiaszétválasztás és tanulmányfürdés mi mister vázolta ágazatirányítási elgondolásait. Komplex megoldás és fenntartható terülétgazdálkodás tervezését szögette a tudósok és az illetékes szakemberek megfogalmaztatat, az egész takarodó egyenlőtő körmegbízásével.

A konferencia megrendezésére alkalmul vett jubileumi *Lang István* akadémikus, az MTA titkára emlékezett meg. Munkássága különböző kontraszamok mellatatsán keresztül mutatott rá ojat tudosi nagyságára, ami a korunkban oly gyakran változó támadásnak közepen mindig elismerésre talált. A terendő szavakhoz csatlakozva a polgármester beszélette, hogy a város kapcsolatban van a kaán-ezerrel és erőfeszítéseket tesznek a szervezőmunkát szolgálóan megvalósítaszt elősegítő alapítvány létrehozására. Az alapító okiratot bemutatva a kuratórium vezetőjére *dr. Tóth Albert* országgyűlés képviselő kérte fel. Ő ezt örömmel elvállalta.

Az eléggé nem értékelhető, szép geszteusat kelett hangsúlyban a konferencia résztvevői kivonulnak Kaán Károlynak az Erdészeti Tudományos Intézet Kísérleti Állomása kertjében 35 évvel ezelőtt felállított szobrához. *Dr. Schmotzer András* az egészséget emelve tartott ünnepi beszédet, majd a rendező mézemnyen megszerint kapcsolódó koszorúzó helyszínt az emlékezőhöz.

A konferencia folytatásra az elnökségét *dr. Berecz András* vezette, majd a szakmai vitát *dr. Tóth Albert* vezette, amelyben az elhangzottak vitáginnyain alakítás jelentőségét szóvetette. Ultra *dr. Hévesy József* Debrecen megyei-egy-szépszámosjelenésre szélt tekintsüttsége ja mely meggyőződéssel fejezte ki a tárgasalom szerepét az alföldfásítási program megvalósításában. Ezt szóval vettek kutatóink előadása: *Dr. Führer Ernő* és *Járó Zoltán* dr. *Scsudár István* a klíma, a talaj és a víz meghatározó alkotásának szerepével foglalkozott.

Halaszczky Zoltán tanszékvezető egyetemi docens azt az alkalmat használta fel ahhoz, hogy — lejaktálat tódosítót is kíszítve — annak a nézetének adjon kifejezést, miszerint közvélemenynek előkozza Kaán Károly eredményeit. Azáta szerint alig valamennyi meg valósuta csak ezen nagy erőjűnk elejére. Szávat kiemelve a szakmai szervezetek szerepét a szervezés folyóta. Kaán-Károly szelem-önkészége volt az, ami 1945 után oly nagyvonalan megvalósult. Tóbb, korábban is megszerint ismertetés után *dr. Mátyás Csaba* egyetemi rektorhelyettes tartott nagy felkészültségű tanácsokat előadást az elővárgalódás érdekében a germegőrzés jelentőségéről. Szavat fejezte ki az európai szakmadarma gondolva felcsillant a remény egészmárcsnak jobban a biológia felé fordulásra...

A napot már estébe hajtóan *Horváthy Lajostnak*, a Világ Természetvédemi Alap (WWF) magyarországi bizottsága elnökének a szóbeli beszámolója szólt a Kaán Károly-emlékszobrot szervezőkre, majd *Kerecsényi K. Gábor* a Kaán Károly-szobrot szervezőkre és a résztvevőkre.

Az alföldfásítási szervezetek és a szervezőmunkát szolgálóan megvalósítaszt elősegítő alapítvány létrehozásáról szóló okiratot *dr. Tóth Albert* az alföldfásítási szervezetek nevében aláírta.

Ezzel a szép napot a szocializmus időszakában állandósult 8+4 osztályos közoktatási struktúra fellazult és igen gyorsan különböző kísérleti iskolák alakultak, illetve sok iskola indított ilyen-olyan kísérleti osztályt. Ismét szervezetek nyolc- és hatosztályos gimnáziumokat és speciális tantervű általános és középiskolai osztályok is indultak. Ezekben az iskolákban zömmel az új lehetőségeket felismerő, innovatív, a hétkonyságot alapkövetelményként elfogadó, eredményorientált pedagógusok dolgoztak, akik a mindennapi iskolai munka mellett keresték a tehetséges tanulók fejlődését segítő, személyiségüket komplexen formáló cselekvési tereket, megoldásokat. Egy ilyen megoldásnak mutatkozott a versenyek rendszerének kialakítása. A szaktárgyi versenyeknek – különösen a középiskolákban – már komoly múltja volt. A megyei biológia versenyként indult Kitaibel Pál Verseny ekkorra már másfél évtizedes múlttal országossá vált és környezetvédelmi tartalommal bővült. A tehetséggondozás e formájának sikere, a résztvevő iskolák, pedagógusok és diákok körében tapasztalható elfogadottsága és megerősödése is motiválta a környezeti nevelésben és tudatformálásban elenjáró szakembereket abban, hogy a környezeti versenyeket a közoktatás alsóbb évfolyamaira is kiterjesszék. Nem központi akaratból, nem felülről vezérelve, hanem az igények érzékelésének szintjén, helyi kezdeményezéssel. Így született meg előbb a 13-14 évesek korosztálya részére (az általános iskola 7-8. osztályos korcsoport) a Herman Ottó Országos Biológiai Verseny (1991), majd kettő évvel később a 11-12 évesek (5-6. osztály) részére a Kaán Károly Országos Természet- és Környezetismereti Verseny.

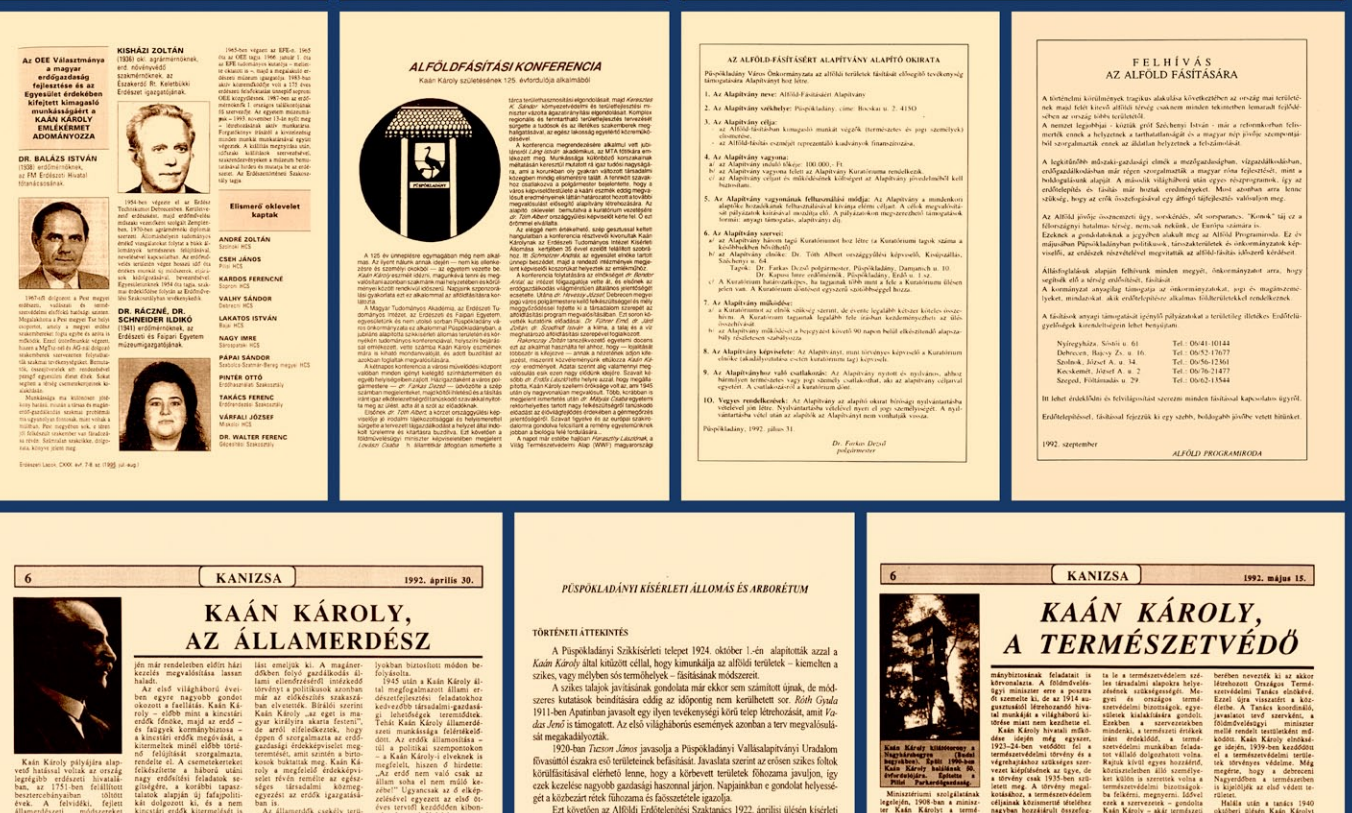

AZ ALFÖLD-FÁSÍTÁSÉRT ALAPÍTVÁNY ALAPÍTÓ OKIRATA

Püspökladány Város Önkormányzata az alföldi területek fásítását célzóan tevékenység támogatására Alapítványt hoz létre.

1. Az Alapítvány neve: Alföld-Fásítászért Alapítvány
2. Az Alapítvány székhelye: Püspökladány, cime: Bocskai u. 2. 4150
3. Az Alapítvány célja:
   a/ Alföld-fásítában kimagasló munkát végzők (természetes és jogi személyek) elismerése,
   c/ Az Alföld-fásítás eszközjét reprezentáló kuláriusok finanszírozása.
4. Az Alapítvány vagyona:
   a/ Az Alapítvány induló tőkéje: 100.000,- Ft.
   b/ az Alapítvány vagyona felett a Alapítvány Kuratóriuma rendelkezik.
   c/ az Alapítvány céljait és működésének kőltségeit az Alapítvány jövedelmeiből kell biztosítani.
5. Az Alapítvány vagyonának felhasználási módja: Az Alapítvány a mindenkori alapítók bizottságának felhasználásával kívánja elérni célját. A célok megvalósítását pályázatok kutatóval mozdítja elő. A pályázatokban résztvevő támogatások formái: anyagi támogatás, alapítványi díj.
6. Az Alapítvány szervei:
   a/ az Alapítvány hívott tagjai Kuratóriumot hoz létre (a Kuratórium tagok száma a kezdőbeuhelen bővíthető)
   b/ az Alapítvány elnöke: Dr. Tóth Albert országgyűlési képviselő, Kisújszállás, Szőcsényi u. 6.
   Tagok: Dr. Farkas Dezső polgármester, Püspökladány, Damjanich u. 10.
   Dr. Kapusi Imre erdőmérnök, Püspökladány, Erdő u. 1. sz.
   c/ A Kuratórium halálozásakor, ha tagjainak több mint a fele a Kuratóriumu illesen jelen van. A Kuratórium döntéseit egyszerű szótöbbséggel hozza.
7. Az Alapítvány működése:
   a/ a Kuratórium az elnök szóbeli szószóra, de évente legalább kétszer köteles összehívni. A Kuratórium tagjainak legalább fele írásban kezdeményezhetés az ülés összehívását.
   b/ az Alapítvány működését a bejegyzést követő 90 napon belül elkészítendő alapszabály rögzítenek szabályozza.
8. Az Alapítvány képviselete: Az Alapítványt, mint törvényes képviselő a Kuratórium elnöke (akadályoztatása esetén kuratóriumi tag) képviseli.
9. Az Alapítványhoz való csatlakozás: Az Alapítvány nyitott és nyilvános, abhoz bármilyen természetes vagy jogi személy csatlakozhat, ahz az alapítvány céljaival egyetért. A csatlakozásról a kuratórium dönt.
10. Vegyes rendelkezések: Az Alapítvány az alapító okirat bírósági nyilvántartásba vételével jön létre. Nyilvántartásba vételével nyert el jogi személyiséget. A nyilvántartásba vétel után az alapítók az Alapítvány nevén vonhatják vissza.

Püspökladány, 1992. július 31.

Dr. Farkas Dezső
polgármester

FELHÍVÁS
AZ ALFÖLD FÁSÍTÁSÁRA

A történelmi körülmények tragikus alakulása következtében az ország mai területének majd felét kitevő alföldi térség csaknem minden tekintetben lemaradt fejlődésében az ország többi területétől.

A nemzet legjobbjai - köztük grófi Széchenyi István - már a reformkorban felismerték ennek a helyzetnek a tarthatatlanságát és a magyar nép jövője szempontjából szorgalmatak ennek az ádatlan helyzetnek a felszámolását.

A legkitűnőbb mű-szaki-gazdasági elmék a mezőgazdaságban, vízgazdálkodásban, erdőgazdálkodásban már régen szorgalmatták a magyar nína fejlesztését, mint a boldogulásunk alapját. A második világháború után egyre nézőpontgramok, ügy az erdőtelepítés és fásítás már hosztak eredménytyket. Most azonban arra kerne szükség, hogy az erők összefogásával egy átfogó tájfejlesztés valósuljon meg.

Az Alföld jövője összemezett ügy, sorskérdés, sőt sorsparancs. "Kerek" tájt ez a felosztógyű hatalmas térség, nemcsak nekünk, de Európa számára is.

Ezeknek a gondolatoknak a jegyében alakult meg az Alföld Programisvoda. Ez és más-más Püspökladányban politikusok, társadalmi szervezetek és önkormányzatok képviselői, az erdészek részvételével megvitatták az alföld-fásítás időszerű kérdéseit.

Alföldfejlesztő alapján felhívunk minden megyét, önkormányzatot arra, hogy segítsék elő a térség erdősítését, fásítását.

A kormányzat anyagilag támogatja az önkormányzatokat, szpt és magánszemélyeket, mindazokat akik erdőtelepítésre alkalmas földterületeket rendelkeznek.

A fásítások anyagi támogatását igénylő pályázatokat a területileg illetékes Erdőfelügyelőségek kitendeltségein lehet benyújtani.

Nyíregyháza, Sóstói u. 61 Tel.: 06/41-10144
Debrecen, Bajcsy Zs. u. 16. Tel.: 06/52-17677
Szolnok, József A. u. 34. Tel.: 06/56-12361
Kecskemét, József A. u. 2. Tel.: 06/76-21471
Szeged, Fölszámolás u. 29. Tel.: 06/62-13544

Itt lehet érdeklődni és felvilágosítást szerezni minden fásítással kapcsolatos ügyről.

Erdőtelepítéssel, fásítással foglalkozó fejezzük ki egy szebb, boldogabb jövőbe vetett hitünket.

1992. szeptember

ALFÖLD PROGRAMIRODA

6 KANIZSA 1992. április 30.

PÜSPÖKLADÁNYI KÍSÉRLETI ÁLLOMÁS ÉS ARBORÉTUM

KAÁN KÁROLY, AZ ÁLLAMERDÉSZ

Kaán Károly pályájára alapvető hatással voltak az ország legrégibb erdészeti hivatalában, az 1751-ben felállított beszterczebányaiban töltött évek. A felvidéki, fejlett államerdészeti módszereket szerezte volna Magyarország minden részén, valamennyi erdőbirtokosnál meghonosítani.

Ezzémlénye a szálfúlbérendezésekkel jól felhört erdőgazdaság volt, amelyben ún. hári kezelés folyik. A hári kezelés azt jelenetse, hogy a fakiszemelést és az ezzel kapcsolatosan egyéb munkákat nem fakiterméki vállalkozóknak adták, hanem az erdőhivatal maga végezte, szem előtt tartva az erdőfelújítás kérdését is. A hári kezelés ugyanakkor kockázattal is járt. A kincstári erdészek ugyanis joggal tartottak attól, hogy a drága pénzen kitermelt, netalán faraktárakba szállított anyagot nem tudják eladni. Ezért a Kaán Károly minisztériumi szolgálata idején már rendeleiben előtt hári kezelés megvalósítása lassan haladt.

Az első világháború évében egyre nagyobb gondot okozott a fasiltás. Kaán Károly – előtte mint a kincstári erdők főnöke, majd az erdő – és faügyek kormánybiztosa – a kincstári erdők megóvását, a kitermelések minél előbb történő felújítását szorgalmazta, rendelte el. A csemetekertekei felkészítette a háború utáni nagy erdőfelújí feladatok szolgálatára, a korábbi tapasztalatok alapján új fafajpolitikát dolgozott ki, és a nem kincstári erdők kitermelését is korlátozta.

Az utóbbiból, a magánerdőkben folyó gazdálkodás állami ellenőrzése a háború után is néhány évig fennmaradt. A triannoni békeszerződés következtében ugyanis az erdőterületek több mint 84%-a került az utódállamokhoz. Az állami (kincstári) erdőknek pedig csak 5%-a maradt meg. Az ország ily módon eldőlt erdőnélküliénge a meglévő erdők fokozott védelmét követelte meg.

Kaán Károly vezetésével 1923-ban új erdészeti törvények utóit, hogy a drága pénzen kitermelt, netalán faraktárakba szállított anyagot nem tudják eladni. Ezért a Kaán Károly miniszteriumi szolgálata idején jár mégis az ún. magánerdőkben folyó gazdálkodás állami ellenőrzésérő intézkedő törvényt a politikusok aránban már az előkészítés szakaszában elvesztek. Büszkén szerint Kaán Károly „az eget is magyar királyra akarta festeni”, de arról elfeledkezek, hogy éppen ő szorgalmazta az erdőgazdasági érdekképviseleit megtermétet, amit szintén a birtokosok buktatták meg. Kaán Károly a megfelelő érdekképviseleti révén remélte az egészséges társadalmi kényszeregyezési az erdők igazgatásában is.

Az államerdők csekély területe, az állami erdőfelügyelet erdő lehetőségei egyre kisebb térre korlátozták Kaán Károly államerdészeteit kapcsolatos nézeteinek érvényesíthetőségét. Hivatali pályáját feladva, szakirodalmi munkáiban azonban újra kiállít az állami erdőszelejszerű célok mellett. Ilyen irányú törekvéseinek bizonyos fokú beteljesítésére lehetősége az 1935-ben „az erdőkről és a természetvédelemről” hozott törvény. Ebben ugyanis a magánerdőkre is előírták az állami erdőszerű hagyott üzemtervek alapján történő gazdálkodást. Így, ha eltérő mértékben is, de az ország valamennyi erdeiét az állam ellenőrizte, a bennük folyó gazdálkodást jogszabályokban biztosított módon befolyásolta.

1945 után a Kaán Károly által megfogalmazott állami erdészetfejlesztési feladatokhoz kedvezőbb társadalmi-gazdasági lehetőségek teremődtek. Tehát Kaán Károly álmodott erdészeti munkálatsa feléréskédőt. Az erdők államosítása – túl a politikai szempontokon – a Kaán Károly-i elveknek is megfelelő, hiszen ő hirdette: „Az erdő nem való csak az állam soha el nem múló kezébe!” Ugyanúgy az ő elképzelésével egyezett az első ötéves tervtől kezdődően kibontakozó országfásítási program is.

Napjaink kérdése viszont az, hogy az elkötvetkező évtizedben az állam mekkora szerepet vállaljon, vállalhat az erdőgazdálkodásban. Mekkora lesz az állami kézben maradó erdők területe, az állam milyen mértékig szólhat bele a nem kincstári erdők használatába? Kaán Károly munkássága mindenestre segít ezeknek a kérdéseknek a megválaszolásában. Az erdő többcélú fiasznosítása ugyanis az egész társadalom jólétére hatással van, tehát a benne folyó gazdálkodást a társadalomnak kötelessége ellenőrizni.

Oroszi Sándor

6 KANIZSA 1992. május 15.

KAÁN KÁROLY, A TERMÉSZETVÉDŐ

Kaán Károly Szántó Kizsi-kisérleti telepet 1924. október 1.-én alapította azzal a *Kaán Károly* által kitűzött céllal, hogy kimunkálja az alföldi területek – kiemelten a sziksos, vagy mélyben sós termőhelyek – fásításának módszereit.

A sziksos talajok javításának gondolata már ekkor sem számított újnak, de módszeres kutatások beindítása eddig az időpontig nem kerülhetett sor. *Róth Gyula* 1911-ben Apatinban javasolt egy ilyen tevékenységi körű telep létrehozását, amit *Vadas Jenő* is támogatott. Az első világháborús események azonban a terv megvalósulását megakadályozták.

1920-ban *Tuzson János* javasolja a Püspökladányi Vallásalapítványi Uradalom fivasisttól ézzakra eső területeinek befásítását. Javaslata szerint az erősen sziksos foltok körülfásításával elérhető lenne, hogy a körbevett területek fő hozama javuljon, így ezek kezelése nagyobb gazdasági hasznonal járjon. Napjainkban e gondolat helyességét a közbezárt réteg fűhozama és fácsszetétele igazolja.

Ezt követően az Alföldi Erdőtelepítési Szaktanács 1922. április ülésén kísérleti munkatery kialakításával foglalkozott.

A telep munkájának megindítása érdekében *Kaán Károly Magyar Pál* erdőmérnökök *Tuzson János* mellé, míg *Galambos József* erdőmérnököt *Sigmund Elek* mellé rendeli ki egy év tanulmányi időre.

A kísérleti telep kezdetben az akkori Debreceni Erdőigazgatóság szervezeti egységének – *Magyar Pál* vezetésével – tevékenykedett.

1927–44 között a központi Erdészeti Kísérleti Állomáshoz tartozott, a telep vezetője 1927–28-ban *Galambos József*, majd 1928-tól 1944-ig *Tury Elemér* vezette a telepen folyó kísérleteket.

1945 után a telep kezelése a Debreceni Erdő